

МЕТОДОЛОГІЯ ПЕРЕВІРКИ ТЕКСТУ НА ПЛАГІАТ

Сідлецька О. М.

*асистент кафедри права, професійної
та соціально-гуманітарної освіти*

*Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька область, Україна*

Плагіат є гострою проблемою як в освітньому так і науковому середовищі. Трактують плагіату у Законі України «Про авторське право та суміжні права» визначається як оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору [1]. У світі сучасних інформаційних технологій, зростанням доступу до великої кількості даних та інформації, плагіат стає все більш поширеним явищем. Як зазначають представники антиплагіатної ініціативи «Диссергейт», до 90% усіх робіт в Україні містять плагіат [4]. У рамках протидії академічній недоброчесності заклади вищої освіти мали б розширювати власні внутрішні документи, щодо врегулювання питання доброчесності. Проте високий відсоток плагіату засвідчує про низький рівень дієвості механізму протидії, тому існує потреба у покращенні ефективності методології виявлення плагіату в текстах. Розглянемо покроково дане питання.

Крок 1. Визначення об'єкта перевірки

Першим та ключовим кроком у методології перевірки текстів на плагіат є визначення об'єкта перевірки. За проведенням аналізом нормативних документів щодо політики академічної доброчесності рекомендовано до перевірки на плагіат включати курсові роботи студентів, кваліфікаційні (дипломні) роботи на отримання відповідного ступеня освіти, дисертаційні роботи на здобуття ступеня «доктор філософії/доктор мистецтва» (кандидат наук) або «доктор наук», рукописи монографій і підручників, рукописи навчальних посібників, які мають авторський текст, рукописи статей, тези доповідей, що подаються до редакцій наукових журналів або оргкомітетів наукових конференцій, семінарів та інших видів діяльності. Поріг унікальності визначається індивідуально кожним виданням. Уся інформація, яка була запозичена у інших авторів, обов'язково має містити посилання на джерело [7].

Крок 2. Вибір інструменту для перевірки

Другим кроком є вибір інструменту для перевірки на плагіат. Існує безліч інструментів, спрямованих на виявлення плагіату.

Найпопулярнішими є *UNICHECK*, *Turnitin*, *Strike-plagiarism*, *iThenticate*, *Quetext*, *AntiPlagiarism.Net*. Деякі з них мають обмежене застосування, придатне виключно для освітніх або наукових цілей. Інші є більш універсальними і придатними для копірайтерів і журналістів. Наприклад, *Quetext* пропонує швидку перевірку, але не достатньо розширену, як *AntiPlagiarism.Net*, яка визначає копіювання точніше і є найпопулярнішою серед безкоштовних програм. *Grammarly Plagiarism Checker* ідеально підходить для будь-якого виду матеріалів чи статей, навіть таких як художні тексти, наприклад, есе. Однак він може бути не найкращим вибором для наукових праць через обмежений обсяг бази даних. В даному випадку, кращим варіантом є застосування програми *UNICHECK*, що є легкою у використанні, не потребує встановлення додаткового програмного забезпечення або спеціального обладнання. Але, як зазначають сучасні дослідники, сучасні засоби перевірки тексту на плагіат недосконалі, вони не є універсальними та легкодоступними [3], а також визначити плагіат, якщо він був якісно перероблений (рерайт) – практично неможливо автоматизованими засобами, тому у якості алгоритму швидкої перевірки текстів на плагіат найбільш ефективним виявився метод шинглів із сортуванням [2].

Крок 3. Підготовка тексту та перевірка на плагіат

Перед подачею тексту на перевірку, необхідно виконати підготовчі дії. Це включає в себе перевірку орфографії та граматики, видалення зайвих пропусків, та інші корекції, що полегшують аналіз та допомагають уникнути помилкових результатів.

Крок 4. Аналіз результатів та виправлення помилок

Після завершення перевірки, необхідно проаналізувати отримані результати. Інструмент надасть відсоток подібності тексту до інших джерел або ж плагіату. Важливо ретельно розглянути ці дані та визначити, чи він свідчить про наявність плагіату, і в якому обсязі, чи виявлені збіги є цитуваннями із посиланням на авторів. Якщо результати показали наявність плагіату, необхідно вжити заходів для виправлення помилок. Це може бути видалення або заміна контенту, правильне цитування джерел, узагальнення думок ряду авторів, аналіз результатів досліджень, які стосуються теми, або інші кроки, що допоможуть покращити якість тексту та усунути плагіат [6].

При виявленні академічного плагіату може встановлюватися академічна відповідальність, основні види якої встановлені Законом України «Про освіту». Відповідно до частини 7 статті 42, види академічної відповідальності учасників освітнього процесу за конкретні порушення академічної доброчесності визначаються спеціальними законами та/або внутрішніми положеннями закладу

освіти, що мають бути затверджені основним колегіальним органом управління закладу освіти [5].

Найпоширенішою проблемою наразі у закладах вищої освіти є те, що вони здійснюють здебільшого внутрішню перевірку студентських робіт на плагіат, що пов'язано з недофінансуванням. Проте, нестача коштів не повинна впливати на якість наукової роботи у сфері вищої освіти, тому ЗВО варто переглянути процедуру перевірки робіт на плагіат та забезпечити безкоштовну процедуру наукових робіт здобувачів у зовнішній пошуковій системі Google. Таке рішення стимулюватиме студентів ще на початку виконання роботи ставитись відповідальніше до її написання. Також, позитивним буде постійна популяризація принципів академічної доброчесності, демонстрація учасникам освітнього процесу про переваги власних умінь створювати та відкривати нове, невідоме, адже застосування тільки механізму залякування, відповідальності та покарання – негативна практика для здобувачів, яка навпаки буде працювати над пригніченням прагнення до нових звершень.

Список посилань

1. Закон України «Про авторське право і суміжні права»: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
2. Куперштейн Л. М., Мельник М. Я. Аналіз методів перевірки тексту на плагіат: веб-сайт. URL: [file:///C:/Users/Zver/Desktop/7373-26229-1-PB%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Zver/Desktop/7373-26229-1-PB%20(1).pdf).
3. Рижко О. М. Боротьба з плагіатом у контексті проблеми академічної чесності: соціальнокомунікаційний аспект: веб-сайт. URL: file:///C:/Users/Zver/Desktop/drsk_2017_3_9.pdf.
4. Сінченко Д. Плагіат в українській освіті. Як організовано боротьбу з явищем в регіональних вишах: веб-сайт. URL: file:///C:/Users/Zver/Desktop/drsk_2017_3_9.pdf.
5. Про Освіту (Закон України). № 2145-VIII. (2019): веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
6. Manika Garg. A systematic literature review on online assessment security: Current challenges and integrity strategies: веб-сайт. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0167404821003680>
7. Alexander Amigud. An integrative review of security and integrity strategies in an academic environment: Current understanding and emerging perspectives: веб-сайт. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0167404818301792>